

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTAB O'QITUVCHILARI UCHUN

QO'LLANMA

Sinf: 3-sinf

Darsning mavzusi: "Sayyoramizga nimalar xavf solmoqda?"

Dars davomiyligi: 45 daqiqa

Darsning maqsadi:

- O'quvchilarga tenglik, sinfdagi muhit kabi atamalarni tushuntirish.
- Dunyodagi muammolarga nisbatan jamiyat va tabiiy xavflar haqida ma'lumot berish.
- O'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat, axloqiy qadriyatlar va jamoadagi muhitga hurmatni shakllantirish.
- Kichik muammolarni misol keltirish orqali o'quvchilarda tabiiy xavflarga nisbatan faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish.

Kutilayotgan natijalar:

- O'quvchilar sayyoramizga xavf soladigan omillarni to'g'ri anglaydilar.
- Tenglik, adolat va sinfdagi muhitning ahamiyatini biladilar.
- O'quvchilar tabiiy xavflar, ofatlar va atrof-muhit ifloslanishining ta'sirini tushunadilar.
- O'quvchilar jamiyatdagi muammolarga qarshi faol pozitsiyani tanlashga harakat qiladilar.

Metodlar:

- Rolli o'yinlar (Tenglikni ta'minlash, korrupsiyaga qarshi kurash)
- Blits so'rov (To'g'ri va noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlash)
- Suhbat (Mavzuga oid muhokama)
- Hikoyalar (Adolat va tenglik haqida qissa yoki voqealar)
- Bilimlarni mustahkamlash (Amaliyotlar, savol-javoblar)

Foydalaniladigan materiallar:

- Rasm: "Tenglik", "Sinfdagi muhit", "Sayyoramizga xavf soladigan omillar"
- Kartochkalar: Qisqacha xulosa va savollar bilan tasvirlangan vaziyatlar
- Xaritalar: Tabiiy resurslar, o'zgarishlar, jamiyatdagi muammolar va ularning global ta'siri

Dars qismlari:

1. Darsga kirish (5 daqiqa)

- O'qituvchi: "Bugungi darsda biz sayyoramizga xavf solayotgan muammolarni muhokama qilamiz. Biz qanday dunyoda yashashni istaymiz? Nima uchun tenglik va adolat ahamiyatli hisoblanadi?"
- Suhbat: "Har bir inson teng huquqlarga ega bo'lishi kerak. Biror joyda yoki jamiyatda to'g'ri munosabat va muhit bo'lishi kerak. Buning uchun nima qilishimiz kerak?"

2. Mavzularni tushuntirish (10 daqiqa)

Tenglik:

- Ta'rif: "Tenglik — bu barcha insonlarga bir xil huquqlar, imkoniyatlar va sharoitlar berishdir. Har bir inson hurmat va qadrlashga munosib."
- Misol: "Agar kimdir sinfda boshqalarga qasddan yomon munosabatda bo'lsa, bu tenglikka zid hisoblanadi. Barcha odamlarga bir xil munosabatda bo'lishimiz kerak."

Sinfdagi muhit:

- Ta'rif: "Sinfdagi muhit — bu sinfdagi o'quvchilarning bir-biriga bo'lgan munosabati, hamjihatlik va o'zaro hurmat."
- Misol: "Agar sinfda biror kishi haqorat qilinsa yoki biror no'rin gap aytilsa, bu sinf muhitiga salbiy ta'sir qiladi."

Tabiiy xavflar va sayyoramizga xavf soluvchi omillar:

- Ta'rif: "Tabiiy xavflar — bu tabiatning o'zgarishi yoki tabiiy ofatlarning (zilzila, ofatlar, suv tanqisligi) salbiy ta'siridir. Bu hamda ekologiya, havo, suv va yer resurslarining buzilishi sayyoramizga xavf soladi."
- Misol: "Agar yog'ingarchilik kamayib ketsa, suv tanqisligi va iqlim o'zgarishlari boshlansa, bu bizning hayotimizga katta xavf tug'diradi."

3. Hayotiy vaziyatlar (Keys va kazuslar) (10 daqiqa)

Keys 1:

- Holat: "Sinfda bir o'quvchi sinf chiroqlarini sindirishga harakat qiladi. U o'zining shaxsiy manfaatlari uchun boshqalarga zarar yetkazmoqda. Unga qanday munosabatda bo'lish kerak?"
 - Savollar:
 1. Bu holatda sinfda qanday muhit o'rnatilishi kerak?
 2. Nima uchun yomon amallar jamiyatga zarar keltiradi?

Keys 2:

- Holat: "Qo'shningiz uyidagi chiqindilarni yo'l chetidagi ariqqa tashlaydi. Bu tabiatni yomon holatga olib kelishi mumkin. Bunday vaziyatda nima qilishimiz kerak?"
 - Savollar:
 1. Biz tabiatni qanday muhofaza qilib, aniq qadamlar bilan xavfni oldini olishimiz mumkin?
-

4. Rolli o'yinlar (10 daqiqa)

Rolli o'yin 1:

- Holat: "Maktabda bir o'quvchi yuqori sinfda (6-sinf) o'qigani uchun kichik sinfdagi bolalarni masxara qilmoqda. Ularga qanday yordam berish va adolatni ta'minlash kerak?"
 - O'quvchilar ikki guruhga bo'linib, vaziyatni baholash va adolatli qaror qabul qilishadi.
-

5. Blits so'rov (5 daqiqa)

- Savollar:
 1. Tenglik deganda nima tushunasiz?
 2. Sinfda qanday muhit bo'lishi kerak?
-

6. Xulosa va tahlil (5 daqiqa)

- O'qituvchi: "Har birimiz o'zimizning kichik muammolarimizni hal qilish orqali jamiyatdagi katta muammolarni hal qilishga yordam berishimiz mumkin. Har bir inson teng huquqlarga ega bo'lishi kerak va biz adolatli, chiroyli va mustahkam jamiyatni shakllantirishga intilishimiz kerak."